

ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ

Значні руйнування та економічні втрати зумовлюють необхідність масштабної відбудови України. Водночас таке відновлення могло б дати додатковий поштовх для модернізації країни. Щоб максимально використати цю можливість, Україна має побудувати ефективну архітектуру для відновлення країни, яка залучатиме якомога більшу кількість учасників та ресурсів для процесу відбудови. Крім того, така архітектура не повинна бути тимчасовою, а повинна стати основою для довгострокового розвитку держави. Цей документ пов'язаний з роботою таких груп Національної ради відновлення: урядування, сектор юстиції, антикорупційна політика, діджиталізація. Компонент **Інституційна архітектура для відновлення** фокусується на створенні ефективної системи управління для повоєнного відновлення та втілення цієї системи управління в архітектуру публічного управління для забезпечення довготермінових і сталих рішень у сфері урядування.

#1. ВІЗІЯ ТА ПЛАН | Національна Рада Відновлення (Нацрада) є колегіальним органом, який розробляє рекомендації щодо відновлення України. Нацрада розробила загальну структуру відновлення в межах своїх робочих груп. Хоча було запропоновано чимало ідей щодо повоєнного відновлення та модернізації, спільне бачення оновленої України все ще перебуває на стадії вироблення. Статус кандидата в ЄС та подальша інтеграція до ЄС можуть стати міцною основою для формування бачення модернізованої України.

Будучи узгодженим з шляхом інтеграції України до ЄС, бачення повоєнної України має стати ключем до створення плану відновлення. Національна рада з відновлення та уряд України пройшли довгий шлях до створення Плану відновлення, доклавши значних зусиль для створення дієвої основи для процесу відновлення шляхом участі в консультаціях із багатьма зацікавленими сторонами. Хоча цей процес ще далекий від завершення, вже зроблено величезну роботу для забезпечення того, щоб відновлення відбувалося відповідно до міжнародних стандартів, а також принципів підзвітності та прозорості. Конкретні ініціативи, цілі та проекти для створення негайної стійкості та орієнтації на довгострокову перспективу вже готові до обговорення та перетворення на більш детальні плани дій.

- Розробити довгострокове бачення повоєнного розвитку України; узгодження бачення з процесом інтеграції до ЄС;
- Створити комплексний план відновлення, включаючи відновлення, розвиток людського потенціалу та пакети реформ;
- Використовувати міжнародний досвід щодо можливих реформ і перетворень у різних секторах;
- Залучати НУО, бізнес та університети до процесу відновлення для всебічної та інклюзивної співпраці;
- Забезпечити чітке розмежування повноважень на центральному, регіональному та місцевому рівнях для забезпечення впорядкованого здійснення відновлення;
- Визначити конкретні цілі та КРІ для кожного відповідального органу в рамках процесу відновлення.

#2. ЛЮДИ ТА ІНСТИТУЦІЇ | Завдяки успіху програми децентралізації, реформи державного управління та цифровізації державних послуг українська система державного управління більш підготовлена до післявоєнного відновлення загальнонаціонального масштабу. Проте в органах державного управління все ще бракує кваліфікованих менеджерів, особливо в регіонах.

Відновлення має координуватися відповідно до загальної структури, яка включає як урядових, так і неурядових учасників, щоб максимізувати синергію та ефективність. Українська державна адміністрація має бути спроможною ефективно та вчасно реалізувати План відновлення, без надмірної участі чи зовнішньої підтримки з боку міжнародних організацій чи місцевих НУО. Таким чином, українське державне управління має стати прозорим, орієнтованим на громадян, інклюзивним і повністю спроможним забезпечити ефективне управління. Реформи антикорупційної системи та верховенства права підтримають інші українські реформи, підвищать довіру суспільства та донорів до державних інституцій та призведуть до розвитку більш справедливої та чесної держави.

- Визначити відповідальний орган за координацію (не управління) процесом відновлення та встановити єдині механізми координації процесу відновлення, що дозволить запобігти неефективності паралельного управління;
- Розробити та прийняти зміни до регламенту Верховної Ради, розробити механізми парламентського контролю у процесі моніторингу виконання Плану відновлення України;
- Поглибити державне управління та розвинути потенціал місцевого самоврядування для ефективної реалізації плану відновлення;
- Розробити та запровадити комплексну реформу державного управління; узгодити стандарти державного управління з Європейськими принципами державного управління (Принципи SIGMA);
- Цифровізувати та автоматизувати процес відновлення (включаючи електронні договори, звітність, збір коштів тощо), продовжити цифровізацію державних послуг та зменшити бюрократію в державних послугах;
- Запровадити принципи управління, орієнтованого на результат, та формування політики на основі фактів у процесі розробки публічної політики;
- Збереження та поглиблення судової реформи, в тому числі очищення Вищої ради правосуддя та проведення прозорого відбору до Вищої кваліфікаційної комісії суддів, продовження реформи юридичної освіти;
- Забезпечити стабільність, незалежність та ефективність антикорупційної системи

Забезпечення ефективної координації всіх стейкхолдерів у процесі відновлення створить основу для комплексної, швидкої та ефективної реалізації плану відновлення.

#3. ФІНАНСУВАННЯ | Наразі діє міжнародна платформа для залучення коштів – United 24, зручний і доступний веб-сайт для всіх можливих партнерів (міжнародних організацій, держав, державних установ, благодійних організацій, бізнесу та фізичних осіб) у всьому світі. Для консолідації міжнародної допомоги Україні було засновано кілька зовнішніх рахунків і платформ, серед них Адміністрований рахунок для України (МВФ) та Платформа реконструкції України (ЄС), які ще мають бути створені.

Для ефективного процесу відновлення Україна повинна розробити зручні та гнучкі інструменти фінансової підтримки для міжнародних партнерів. Крім того, механізми вилучення російських активів на користь України мають бути розроблені у тісній співпраці з міжнародними партнерами. Більше того, Україні слід покращити механізми бюджетного планування та в довгостроковій перспективі все більше покладатися на українські джерела для модернізації країни. Процес відновлення має базуватися на принципах прозорості та підзвітності для підвищення його ефективності та підтримки міжнародної довіри до модернізації України.

- Розробити механізми передачі російських активів для підтримки післявоєнного відновлення України;
- Створити гнучкі варіанти для партнерів, де вони можуть вибрати сектор або регіон, які отримують користь від їхніх пожертв;
- Створити дієвий механізм ротації інструментів надходження коштів, що забезпечить поступовий перехід від міжнародної допомоги до використання внутрішніх ресурсів;
- Заробляти міжнародні торгові преференції та підтримку в модернізації освіти та економіки;
- Наполягати на грантовій підтримці як основному інструменті в портфелі міжнародної допомоги;
- Створити механізм (на конкурсній основі) передачі фінансування на відбудову регіонів (крім життєво важливої інфраструктури, яка має фінансуватися безумовно);
- Забезпечити IT-інструмент для моніторингу державних закупівель на всіх етапах відновлення, для інклюзивних, прозорих та конкурентних процедур державних закупівель;
- Запровадити поетапні механізми підтримки на основі чітких КРІ реформ, які дозволяють донорам пов'язувати частину допомоги з прогресом реформ;
- Створити стимули для інвестицій для збільшення приватного капіталу, що підтримує відновлення, включаючи можливості впливу на інвестиції від міжнародних бізнес партнерів.

Ефективні та зручні механізми збору коштів допоможуть Україні подолати нестачу внутрішніх ресурсів для значних капітальних вкладень у процес відновлення.

МОЖЛИВОСТІ ПІДТРИМКИ

- 1. Візія та план** | Потужний галузевий досвід партнерів з розвитку матиме величезне значення для розробки дієвих планів відновлення. Іншою ключовою сферою, де буде потрібна підтримка в реалізації галузевих реформ, є європейська інтеграція України.
- 2. Люди та інституції** | Завдяки своїй інституційній експертизі міжнародні партнери можуть підтримувати реформу державного управління та побудову спроможності державних інституцій та місцевого самоврядування. Крім того, міжнародні партнери можуть підтримувати неурядовий сектор, щоб забезпечити ефективну співпрацю між усіма стейкхолдерами процесу відновлення.
- 3. Фінансування** | Своєчасне та послідовне надання будь-яким належним чином фінансової чи матеріальної допомоги для відновлення буде одним із найважливіших способів підтримки України у процесі її відновлення. Міжнародні партнери також можуть надати додаткову підтримку у сфері накладення арештів, відстеження та вилучення заарештованих російських активів. Кращі практики забезпечення прозорості та підзвітності процесу відновлення будуть вирішальними для ефективної післявоєнної відбудови, а сприяння міжнародних партнерів буде справді корисним.

На запит Організаційного комітету URC2022 цей бриф був підготовлений Центром економічного відновлення (ЦЕВ) на основі широких консультацій із стейкхолдерами, зокрема представниками влади, громадянського суспільства, бізнесу, місцевого самоврядування та наукових кіл. Висловлені точки зору належать авторам та коментаторам, і їх не слід розглядати як позицію урядів України чи Швейцарії.